

Andrzej Małkiewicz

Działo się!

13 września działo się wiele. Armia Ukrainy kontynuowała natarcie na wschód od Charkowa, a Rosjanie uciekali. „Oznaki desperacji były wszędzie. Porzucone pojazdy wojskowe. Puszki z jedzeniem i naczynia pozostawione na stołach. Na biurkach została nawet poczta, a na linkach wciąż wisiały ubrania”. Nawet skradzionych lodówek nie zdążyli wywieźć – relacjonowali dziennikarze „The New York Times” (*Ukraine News: In Reclaimed Towns, Ukrainians Recount a Frantic Russian Retreat*, www.nytimes.com/live/2022/09/13/world/ukraine-russia-war – dostęp 14 września 2022 r.). W wyzwolonych miejscowościach zaczęto ekshumacje zabitych podczas okupacji. Urzędnicy Kremla i propagandyści mediów państwowych zaczęli jawnie dyskutować o przyczynach klęski, co stanowi wyraźną zmianę w stosunku do wcześniejszego udawania, że armia Rosji ma same sukcesy.

Działo się wiele w relacjach międzynarodowych.

Kirgistan i Tadżykistan są sojusznikami Rosji, ale 13 września zaczęła się strzelanina na granicy pomiędzy nimi (Rosja wspiera dyplomatycznie Tadżykistan). Nie wiem jeszcze kto i po co zaczął ten kolejny konflikt. Wątpię, by był on Rosji na rękę.

Zdecydowanym sojusznikiem jest Armenia. Ale jej dramat polega na tym, że od 1988 r. toczy niewypowiedzianą wojnę z Azerbejdżanem. Nocą z 12 na 13 września, nastąpił kolejny zmasowany atak azerski, który tak przestraszył premiera Armenii Nikolę Paszyniana (Никол Пашинян), że w nocy zadzwonił do Putina, błagając o pomoc. Ale siły Rosji zaangażowane są na Ukrainie, ponadto Azerbejdżan ma wsparcie Turcji, a Moskwie bardzo zależy na dobrych relacjach z Ankarą, raczej więc skończy się na „stanowczym proteście”, bez udzielenia realnego wsparcia.

Zacząła się sesja plenarna ONZ, ale nic mi nie wiadomo, by z tego cokolwiek wynikło. Organizacja – szantażowana vetem Rosji – okazała się jak dotychczas bezradna, ogranicza się do gładkich słów. Nowym przewodniczącym został Węgier Csaba Kőrösi (zastąpił Abdullę Shahida z Malediwów), ta funkcja ma znaczenie wyłącznie techniczne, pełnią ją na ogół mniej ważni politycy, z mniej ważnych krajów. W inauguracyjnym przemówieniu powiedział: „Ta wojna musi zostać zatrzymana. Zabija ludzi, zabija rozwój, zabija przyrodę i zabija marzenia milionów”, a ryzyko użycia broni jądrowej jest obecnie wyższe niż w ciągu ostatnich 40 lat. Po nim przemówił sekretarz generalny ONZ António Guterres, mówiąc: „Debata. Obrady. Dyplomacja. Te wieczne narzędzia stanowią najlepszą drogę do lepszego, bardziej pokojowego świata” (*New UN General Assembly highlights 'solidarity, sustainability and science'*, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1126561> – dostęp 14 września 2022 r.). Dalej będzie więc o negocjacjach.

Wicepremier Ukrainy ds. integracji europejskiej i euroatlantyckiej Olha Stefaniszyna (Ольга Стефанішина) 13 września w rozmowie z kanałem France24 ujawniła, że w ostatnich dniach Rosja zwróciła się do Ukrainy z prośbą o negocjacje. Jej zdaniem powodem miała być udana kontrofensywa ukraińskich sił w obwodach charkowskim i chersońskim. Zapewniła, że Ukraina nigdy nie wycofała się z negocjacji,

ale – jej zdaniem – proponowane rozmowy mają na celu powstrzymanie postępów dokonywanych przez wojska ukraińskie. Nie weźmiemy udziału w tym scenariuszu – zapewniła (*Contre-offensive de Kiev: l'armée ukrainienne dit enchaîner les succès*, <https://www.france24.com/fr/vid%C3%A9o/20220913-contre-offensive-de-kiev-l-arm%C3%A9e-ukrainienne-dit-encha%C3%A9ner-les-succ%C3%A8s> – dostęp 14 września 2022 r.).

Nieoficjalne przygotowania do podjęcia rokowań chyba jednak trwają, skoro również 13 września ujawniono, że w Kijowie dwaj współpracownicy Międzynarodowej Grupy Roboczej ds. Gwarancji Bezpieczeństwa dla Ukrainy – szef gabinetu prezydenta Andrij Jermak (Андрій Єрмак) i były sekretarz generalny NATO Anders Fogh Rasmussen debatowali z prezydentem Zełenskim na temat międzynarodowych gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy, które miałyby stać się bazą przyszłego międzynarodowego porozumienia, określanego jako Kyiv Security Compact (*Zelensky presented with recommendations on Ukraine's security guarantees prepared by Yermak-Rasmussen group*, <https://en.interfax.com.ua/news/general/858525.html> – dostęp 14 września 2022 r.).

Zdaniem Zełenskiego traktat powinni gwarantować przywódcy państw najpotężniejszych i najbardziej zainteresowanych sytuacją Ukrainy – Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Kanady, Polski, Włoch, Niemiec, Francji, Australii, Turcji, a także krajów Europy Środkowo-Wschodniej i państw bałtyckich, (*Глави держави презентували пакет рекомендацій щодо безпекових гарантій для України, який підготувала група Єрмака-Расмуссена*, <https://www.president.gov.ua/news/glavi-derzhavi-prezentuvali-paket-rekomendacij-shodo-bezpeko-77737> – dostęp 14 września 2022 r.).

Zaraz potem Zełenski spotkał się z ministrami obrony Danii Mortenem Bødskovem i Estonii Hanno Pevkurem, urzędującym w tej roli od niedawna – od lipca 2022 r. – oba państwa, choć nieduże, udzielają Ukrainie szczególnie efektywnej pomocy (*Президент України провів зустріч з міністрами оборони Данії та Естонії*, <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-proviv-zustrich-z-ministrami-oboroni-dani-77749> – dostęp 14 września 2022 r.). Następnie wziął udział w posiedzeniu Sztabu Naczelnego Dowództwa (niektórzy dowódcy uczestniczyli w formie zdalnej). Dyskutowano m.in. o budżecie obronnym Ukrainy na 2023 r. – potrzebny jest ponad bilion hrywien, czyli w przeliczeniu sporo ponad 100 mld zł (*Відбулося чергове засідання Ставки Верховного Головнокомандувача*, <https://www.president.gov.ua/news/vidbulosya-cherbove-zasidannya-stavki-verhovnogo-golovnokoma-77757> – dostęp 14 września 2022 r.).

A z Putinem tegoż dnia rozmawiał telefonicznie przez 90-minut kanclerz Olaf Scholz. Wezwał go do jak najszybszego wypracowania dyplomatycznego rozwiązania opartego na zawieszeniu broni, całkowitym wycofaniu wojsk rosyjskich oraz poszanowaniu integralności terytorialnej i suwerenności Ukrainy. Zażądał zapewnienia bezpieczeństwa elektrowni jądrowej, traktowania schwytanych bojowników zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym oraz do zapewnienia komitetowi Czerwonego Krzyża dostępu do jeńców. Nic nie uzyskał, ale „zgodzili się pozostać w kontakcie” (*Bundeskanzler Scholz telefoniert mit dem russischen Präsidenten Putin*, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/bundeskanzler-scholz-telefoniert-mit-dem-russischen-praesidenten-putin-2125516>. – dostęp 14 września 2022 r.).

Z wszystkich tych zdarzeń może wiele wynikać – choć nie musi. Być może dokonuje się przełom w tej wojnie. Ale może to tylko moje myślenie życzeniowe?